

Predavanje akademika Jakše Barbića

UDK 339.923:061.1>(497.5:4EU)(042)

U organizaciji Hrvatske akademije za znanost i umjetnost, Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku i Pravnog fakulteta Sveučilišta u Osijeku, 26. travnja 2013. u prostorijama Pravnog fakulteta u Osijeku održano je predavanje akademika Jakše Barbića *Pravo, pravna struka i prijam Republike Hrvatske u članstvo Europske unije*. U uvodnom dijelu sve nazočne goste pozdravio je dekan Pravnog fakulteta u Osijeku, prof. dr. sc. Igor Bojanić. Predstavio je akademika Barbića i istaknuo njegovo osebujno značenje akademskoj zajednici, pravničkoj struci, ali i društvu općenito, njegove zasluge i priznanja za znanstveni doprinos trajne vrijednosti, gdje se u istoj osobi spajaju teorija i praksa.

Svrha teme izlaganja očituje se u aktualnosti hrvatske sadašnjice; pitanja što će dogoditi, tj. što se već događa s hrvatskim pravom ulaskom u punopravno članstvo u Europskoj uniji. Jesmo li zaista svjesni korjenitih promjena, mogućnosti koje će nam se pružiti, ali i dvojbi koje nas čekaju na »europskom putu«? Jesmo li zaista spremni i jesmo li se dovoljno pripremili? Pravnu struku očekuju mnogi izazovi, osobito u pogledu poznavanja mnogobrojnih izvora europskog prava, prakse Europskog suda, primjene prava EU pred nacionalnim sudovima, ovlasti zahtijevanja tumačenja europskog prava, kontrole nad učincima europskog prava u domaćem pravnom sustavu, kao i izravan učinak i nadređenost pravnog poretka EU.

Svoje izlaganje akademik Barbić započeo je s tvrdnjom da »nema toga područja/djelovanja u Republici Hrvatskoj koje će doživjeti tako veliku i senzacionalnu promjenu kao što je pravo/pravna struka«. Time je najavio i provjeru afirmacije/točnosti te izjave na kraju svoga predavanja. Ono što se naglašava kao postojeći problem jest da su pravnici izgubili »podlogu pod nogama«, potrebno je kontinuirano raditi na sebi, jer je vrijeme improvizacije prošlo. Hrvatska generacija je osvijestila dvije ekonomske formacije kroz koje nismo stvorili odgovarajući sustav vrijednosti. Pod-

loga društva mora postojati, a vrijednosni sustav se gradi putem pravnog sustava. Pojedinačne vrijednosti potiskuju stare, ali je sustav ostao isti. Ono što je potrebno jest modernizacija prava i mijenjanje zastarjelih propisa. U postupku pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, radi implementacije europske pravne stečevine u hrvatsko zakonodavstvo bilo je potrebno inkorporirati 110.000 europskih pravnih propisa. Kočnica cijelog postupka jest nesređen sustav. Što se događa u većini malih zemalja? Treba prestati hipertrofija propisa, pa često rješenje takvog stanja leži u preuzimanju komparativnih rješenja razvijenih europskih država. Hrvatsko pravo najviše je pod utjecajem germanskog pravnog područja, pa se putem transfera prava prevode zakoni i instituti razvijeni u praksi drugih zemalja. Ono što je relevantno kod preuzimanja stranih instituta i rješenja jest nužnost razumijevanja pravnog instituta i pronalazak odgovarajućeg mjesta u domaćem pravnom sustavu kao i pronalazak primjerenog naziva u duhu hrvatskog jezika. Akademik Barbić je naglasio korijen problema, koji se sastoji u doslovnom prevođenju pravnih akata Europske unije iz engleskog na hrvatski jezik (jezik ne dopušta identičnost).

Akademik Barbić naveo je niz primjera koji su zbog tih problema našli mjesto u hrvatskim zakonima. Zbog doslovnog prevođenja europskih direktiva, uredbi te smjernica dolazi do neprimjene prava. Problemi koji se javljaju ogledaju se u pitanjima usklađenosti zakona s Ustavom, nepoštovanju hijerarhije propisa, nepoštovanju pravila da je neki zakon *lex generalis* u određenom području, pojavi da jedan zakon mijenja drugi, česte izmjene propisa, pitanje pročišćenih tekstova zakona. To je usko povezano s primjenom prava pred nacionalnim sudovima i s razvojem ujednačenosti sudske prakse. Hrvatsko pravo i pravna struka trebaju se suočiti sa: a) supremacijom europskog prava nad nacionalnim pravom (80% pravnog sustava država članica jest pod utjecajem), b) uvođenjem sustava sudskih presedana (je li nacionalno pravo u skladu s europskim pravom, pitanje tumačenja primjene od strane Europskog suda), c) tumačenjem koje nije više gramatičko (pomoćna metoda), već prema cilju, d) pitanjem globalizacijskog utjecaja (nametanje »bez pitanja«).

U završnom dijelu izlaganja akademik Barbić iznio je temeljne izazove pred kojim se nalazi hrvatsko pravo. Prvo, vladavina prava. Može se govoriti da se neki pravni sustav samo približio toj vrednoti razumno ili nerazumno. Drugo, primjena prava za svakoga bez iznimaka (»efekt kampanje«). Treće, postojanje efektivnog pravnog sredstva i rješavanje u razumnom roku. Četvrto, nikakve intervencije izvanpravne prirode. Sukladno tome nameće se cilj/svrha: sređivanje pravnog sustava, standardizacija hrvatskog jezika (jasan i trajan proces) te permanentna edukacija i obrazovanje.

Svoje završno obraćanje akademik je uputio kolegama u praksi riječima da je lakše naučiti novo nego zaboraviti staro.

*Ana Đanić**

* Ana Đanić, asistentica na Katedri upravnih znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku (assistant at the Chair of Administrative Sciences, Faculty of Law, J. J. Strossmayer University of Osijek, e-mail: adjanic@pravos.hr)